

Informe**Avantprojecte de Llei de Drets
Culturals de Catalunya**

(01/07/2025)

L'avantprojecte de Llei de Drets Culturals de Catalunya es va redactar i elaborar durant la legislatura anterior, i l'actual Govern l'ha recuperat amb el text íntegre amb què va ser elaborada. El gerent de l'Acellec, Pep Montes, va formar part, a títol personal, del grup d'experts que la va revisar i esmenar inicialment.

L'avantprojecte s'ha tramès al Consell del Treball, Econòmic i Social de Catalunya (CTESC) per tal que en faci valoració i esmena, com a pas preceptiu, previ a l'inici de la seva tramitació parlamentària. PIMEC forma part del CTESC i demana a l'Acellec que aportem la nostra opinió sobre la llei per fer-la avinent en la sessió del consell que tractarà sobre la llei.

Ens demanen que fem les nostres aportacions el dia 4 de juliol, com a tard, per poder-les presentar.

L'avantprojecte de llei estableix quins són els drets culturals que s'ha de protegir i promoure, crea organismes i mecanismes per a la seva defensa i garantia i estableix les bases del que anomena Sistema Cultural de Catalunya.

A efectes pràctics i operatius, allò més rellevant és, justament, la creació del Sistema Cultural de Catalunya, que ha de garantir el respecte als drets culturals. De fet, hauria estat perfectament possible que la llei s'anomenés Llei del Sistema Cultural de Catalunya, perquè això és el que genera l'estructura de gestió que articula i garanteix uns mínims d'oferta de servei i activitat cultural al país. Es en aquest àmbit, per tant, que se centren els principals interessos de l'Acellec, en la mesura que representa empreses que operen en aquest nou sistema cultural.

Destaquem tot seguit els principals punts que tenen o podrien tenir algun tipus d'afectació a l'activitat de les empreses del sector.

Integrants del Sistema Cultural de Catalunya

La llei estableix qui forma part del Sistema Cultural de Catalunya. Les empreses hi som presents, però amb alguna limitació que podria fer recomanable presentar propostes per precisar-ho millor.

El text legal ho recull de la següent manera:

Títol III
Sistema Cultural de Catalunya

Capítol I
Consideracions generals

20.3 Pel que fa a l'àmbit privat, el Sistema Cultural de Catalunya està format per:

- a) Tots els equipaments culturals privats que reben suport públic.*
- b) **Les entitats articuladores** dels diferents sectors culturals que reben suport públic.*
- c) Els mitjans de comunicació privats que reben suport públic.*
- d) **Les empreses i les entitats dels diferents àmbits de la cultura** que voluntàriament s'hi vulguin sumar.*
- e) Aquestes entitats i empreses privades han de garantir el respecte als drets culturals de les persones en termes d'igualtat i han de complir, com a mínim, les obligacions fixades en l'article*

Comentari

Podran formar part del sistema les empreses i les entitats que voluntàriament s'hi vulguin sumar. Les empreses associades i la pròpia Acellec, per tant, podran ser-hi, si ho desitgen. Però és especialment interessant la idea que surt al punt b). Les entitats articuladores de determinats sectors són entitats que representen un sector. Com que la cultura de proximitat o l'àmbit sociocultural no es percep mai com un sector, seria interessant que l'Acellec arribi a ser considerada com a *entitat articuladora*. De fet, aquesta qüestió ja es va tractar en la reunió que vam mantenir amb la Consellera de Cultura a principis d'aquest any i la vam estar parlant amb el Director General de Difusió Cultural, Xavier Fina. Actualment, les subvencions a agents articuladors no ens contempla com a possible destinatari, i caldria demanar que fos així.

Possible aportació

Per assegurar que una entitat forma part del sistema pel simple fet que representar un sector, o part d'un sector, el redactat del punt b) podria ser aquest:

*b) **Les entitats articuladores** dels diferents sectors culturals ~~que reben suport públic~~ **que representen la totalitat o una part significativa del col·lectiu.***

Eliminem la condició que "reben suport públic" perquè pensem que això no ha de ser un condicionant per a formar-ne part.

Registre d'empreses

S'estableix un registre d'entitats i empreses privades del Sistema Cultural. Caldrà garantir que tant l'Acellec com les seves empreses associades en formen part.

20.4 Es crea un registre d'entitats i empreses privades que formen part del Sistema Cultural de Catalunya adscrit al departament competent en matèria de cultura. Aquest registre ha de ser interoperable

Comentari

És rellevant l'existència d'un registre d'entitats, però tenint en compte l'àmplia varietat d'operadors en el sector cultural i la gran diversitat de finalitats que persegueixen, inclosa la rica realitat de l'associacionisme cultural, és interessant establir o diferenciar quins són específicament agents d'activitat econòmica. Per això podríem proposar la menció específica de les pime del sector.

Possible aportació

Seria interessant que es contemplés de manera específica l'existència d'un ampli sector de petites i mitjanes empreses culturals, com a fidel reflex del model econòmic majoritari a Catalunya. L'article 20.4 es podria desdoblar en dos punts diferenciats.

*20.4 Es crea un registre d'entitats **associatives** i ~~empreses privades~~ que formen part del Sistema Cultural de Catalunya adscrit al departament competent en matèria de cultura. Aquest registre ha de ser interoperable*

*20.5 Es crea un registre ~~d'entitats~~ d'empreses privades, **amb especial atenció per les petites i mitjanes empreses**, que formen part del Sistema Cultural de Catalunya adscrit al departament competent en matèria de cultura. Aquest registre ha de ser interoperable*

Participació

La llei preveu eines de participació i Governança del sistema. Hi ha, en concret, una taula de participació cultural, en la qual podríem tenir cabuda.

Article 25

Taula de Participació Cultural

25.1 Es crea la Taula de Participació Cultural com a òrgan consultiu i de participació social sobre els drets culturals.

25.2 Les finalitats de la Taula de Participació Cultural són:

a) Servir com a òrgan d'interlocució entre el Govern i les entitats de la comunitat cultural de Catalunya.

- b) Promoure la participació de la comunitat cultural de Catalunya en el disseny de polítiques i programes d'actuació cultural.*
c) Recollir la diversitat de veus dels àmbits de la cultura, amb una atenció especial a les que són menys presents als sectors institucionalitzats.

25.3 La composició, les funcions i el funcionament de la Taula de Participació Cultural s'han de determinar per decret del govern. En la composició d'aquest òrgan s'ha de garantir la presència paritària de dones i homes.

Comentari

La composició de la taula la defineix el Govern per decret. Seria interessant assegurar que a la taula hi haurà representació del sector d'activitat econòmica per tal que això quedi recollit en el futur decret que ho regularà.

Possible aportació

25.3 La composició, les funcions i el funcionament de la Taula de Participació Cultural s'han de determinar per decret del govern. En la composició d'aquest òrgan s'ha de garantir la presència paritària de dones i homes i la representació de tots els agents que formen part del Sistema Cultural.

Comunitat cultural

Remarquem només que es contempla explícitament que les empreses formen part de la comunitat cultural. És un espai de reconeixement rellevant.

Article 27

La comunitat cultural de Catalunya

*27.1 La vida cultural de Catalunya la configuren una pluralitat de persones, entitats, **empreses** i col·lectius de tota mena que, gràcies a la seva participació, constitueixen una comunitat cultural diversa i dinàmica.*

Xarxes d'equipaments

La llei preveu l'existència de xarxes d'equipaments públics i, singularment, de sistemes específics. Al nostre sector existeix ja el Sistema de Museus de Catalunya, que queda recollit en la llei, de manera que en aquest cas no hi hauria d'haver objecció.

Capítol III

Equipaments i xarxes o sistemes

Article 28

Xarxes d'equipaments culturals de titularitat pública

28.1 Els equipaments culturals de titularitat pública del Sistema Cultural de Catalunya tenen com a objectiu principal garantir i facilitar l'exercici efectiu dels drets culturals de les persones a tot el territori. Per garantir aquest exercici de manera coordinada, els equipaments de titularitat pública del Sistema Cultural de Catalunya s'han d'organitzar a escala nacional, segons la seva tipologia o la seva funció, a partir de les xarxes o els sistemes següents:

Sistema Bibliotecari de Catalunya

Sistema d'Arxius de Catalunya

Sistema Públic d'Equipaments d'Arts Visuals de Catalunya

Sistema Públic d'Equipaments Escènics i Musicals de Catalunya

Sistema de Museus de Catalunya.

28.2 Es poden crear xarxes o sistemes nous amb normes que tinguin, com a mínim, el rang de decret.

Comentari

Però no es preveu la creació d'un sistema d'equipaments de cultura de proximitat, parlant de centres cívics o similars. És cert que, més endavant (article 32) es preveu la creació d'una xarxa d'aquesta mena, però no la considera com a sistema perquè hi inclou els equipaments que no són públics, en especial els ateneus.

Considerem un error no prendre en consideració la creació d'un sistema públic d'equipaments de cultura de proximitat o centres cívics. Una xarxa permet espais de coordinació i cooperació, però un sistema permet regulació específica i polítiques concretes de promoció per garantir mínima presència territorial, mínims de dotació tècnica, econòmica, de serveis i de programació. Seria important, per tant, demanar que s'incorporés els centres cívics com un més dels sistemes de país, al costat d'equipaments escènics, d'arts visuals, de biblioteques o de museus.

Possible aportació

Afegir a la llista de sistemes públics, aquest:

Sistema públic d'equipaments de cultura de proximitat

Planificació

La llei recupera l'antic PECCAT (Pla d'Equipaments Culturals de Catalunya) i l'actualitza com a PESCCAT (Pla d'Equipaments i Serveis Culturals de Catalunya). És una eina important de planificació, i cal recordar, tot i que això no es desgrana en la llei, que el pla inclou, a més dels equipaments museístics, els equipaments de proximitat.

Article 30

Pla d'equipaments i serveis culturals de Catalunya

L'Administració de la Generalitat de Catalunya ha d'elaborar i mantenir actualitzat el Pla d'equipaments i serveis (Pla de Govern) culturals de Catalunya (PESCCat) per dotar el conjunt del territori dels equipaments que permetin garantir l'exercici dels drets culturals, en igualtat d'oportunitats i en les millors condicions, tenint en consideració l'equilibri territorial, les noves demandes socials i les noves formes d'accedir als continguts i les experiències culturals, i reforçant al mateix temps el valor social de tots els equipaments culturals.

Equipaments de proximitat

Tal com hem dit més amunt, es crea la xarxa d'equipaments culturals. Es una fita rellevant, perquè ubica per primer cop els centres cívics i equipaments equiparables en una xarxa de país.

Article 32

Xarxa d'equipaments culturals de proximitat

El Sistema Cultural de Catalunya ha de promoure l'articulació d'una xarxa d'equipaments culturals de proximitat, tant públics com privats, creada a partir d'iniciatives locals o associatives existents, com la xarxa d'ateneus, en tota la seva diversitat, i amb la voluntat de tenir la màxima presència territorial.

Comentari

Creiem que els centres cívics públics i equipaments similars haurien de constituir un sistema, tal com hem dit més amunt, i interpretem que es queda en xarxa perquè també hi volen incloure els equipaments similars de caràcter associatiu (essencialment els ateneus). En termes generals podem valorar positivament la xarxa, i també que es contempli en relació i coordinació amb els equipaments associatius, però no renunciem a que es generi també, en paral·lel, un sistema d'equipaments públics, que son els que, al cap i a la fi, tenen l'obligació de garantir l'accés universal a aquest tipus de serveis.

Possible aportació

Considerem que en la descripció de la xarxa caldria esmentar específicament els centres cívics, igual que s'esmenta els ateneus, entre moltes d'altres raons perquè són molt superiors en nombre, en distribució territorial i en capacitat de servei.

Article 32

Xarxa d'equipaments culturals de proximitat

El Sistema Cultural de Catalunya ha de promoure l'articulació d'una xarxa d'equipaments culturals de proximitat, tant públics com privats, creada a partir d'iniciatives locals o associatives existents, com la xarxa d'ateneus i els centres cívics municipals, en tota la seva diversitat, i amb la voluntat de tenir la màxima presència territorial.

Dotació financera

La llei estableix la fita del 2% del pressupost global del Govern com a mínim a garantir per al Departament de Cultura. Es tracta d'una extraordinària novetat en l'àmbit legislatiu i cultural.

Article 33

Dotació pressupostària

33.1 Per garantir el finançament públic de la cultura i els drets culturals, el total de crèdits recollits al pressupost de despeses destinat al departament competent en matèria de cultura ha de ser suficient, i no pot ser inferior al 2 % del pressupost de la Generalitat de Catalunya.

33.2 Així mateix, la resta d'administracions públiques amb competències en matèria de cultura han d'adaptar els seus pressupostos per garantir el compliment d'aquesta Llei. A aquest efecte, el Consell de la Mancomunitat Cultural de Catalunya ha de proposar indicadors generals de despesa en matèria cultural, que garanteixin el principi de suficiència financera i d'autonomia dels ens locals, així com la corresponsabilitat institucional.

Comentari

És especialment interessant que la Mancomunitat Cultural de Catalunya proposi indicadors generals de despesa en matèria cultural, però seria igualment rellevant que s'hi especificués que l'adaptació dels pressupostos al compliment de la llei s'ha de fer amb independència de les formes de gestió, inclosa la gestió externalitzada de serveis i equipaments.

Possible aportació

Tenint en compte l'elevat percentatge de serveis i equipaments culturals que es gestionen a través de la contractació pública, és especialment rellevant fer-ne esment explícit.

*33.2 Així mateix, la resta d'administracions públiques amb competències en matèria de cultura han d'adaptar els seus pressupostos per garantir el compliment d'aquesta Llei, **incloent tant aquelles partides que es destinen a la gestió directa de serveis i equipaments com aquelles que es destinen a l'externalització a través de la contractació pública.** A aquest efecte, el Consell de la Mancomunitat Cultural de Catalunya ha de proposar indicadors generals de despesa en matèria cultural, que garanteixin el principi de suficiència financera i d'autonomia dels ens locals, així com la corresponsabilitat institucional.*

Instruments de finançament

Aquest article estableix instruments mínims en el finançament per promoure els drets culturals.

Article 34

Finançament públic

34.1 L'exercici efectiu dels drets culturals recollits en aquesta Llei requereix mecanismes de finançament com els següents:

- a) La fixació de línies d'ajut per implementar aquestes polítiques, especialment en aquells municipis amb menys població i menys recursos.*
- b) L'establiment d'altres instruments de foment, com per exemple la difusió, els premis, la formació o l'intercanvi de bones pràctiques.*

34.2 Per garantir el compliment dels preceptes establerts en aquesta Llei, les administracions públiques han de formular mecanismes, a les bases de subvencions, plecs de clàusules de contractació, contractes, programes i bases de premis, que incloguin les disposicions necessàries per impulsar l'aplicació dels drets protegits en aquesta Llei. També han de promoure la inclusió de clàusules socials de contractació, d'acord amb la normativa de contractació pública.

Comentari

L'article només es refereix als plecs de contractació pública per exigir que contemplin clàusules específiques per garantir els drets que son objecte de la llei i per incloure-hi clàusules socials. Però entenem que ni els drets culturals ni els aspectes socials que es volen protegir no son assumibles si no s'especifica que la contractació pública ha de contemplar de manera explícita els drets laborals a través dels convenis sectorials i articulant mesures o instruccions de govern que permetin prioritzar la qualitat de l'atenció a usuaris i ciutadans per damunt del preu en les fórmules de valoració de les ofertes presentades.

Possible aportació

Es proposa afegir la següent clàusula:

34.3. Les administracions públiques garantiran que els plecs de contractació pública referits a la gestió de serveis i equipaments culturals contemplin explícitament el respecte als drets laborals dels treballadors de la cultura mercès al seguiment estricte dels convenis col·lectius sectorials d'aplicació i impulsant mesures i disposicions que prioritzin la qualitat del servei i d'atenció a la ciutadania per damunt del preu en les fórmules de valoració de les ofertes presentades a les licitacions.